

מדינת ישראל

מישיבת ועדת החינוך שהוקמה ביום ג'
כ"א אדר א' תש"א (27.2.51) בשעה 11.25

חברי הוועדה:

גורמים:

- ש. מרטיץ = היו"ר
- מ. אילקין
- א. אלמליח
- א. הכרמלי
- ד. נאור
- א. ציולינג

סגנונות:

- דד. בנימין = מנהל משרד החינוך
- גב. סגור = מטעם משרד החינוך.

חברים:

- ע. אסף
- ז. גורלי
- ב. צ. דינבורג
- ר. כגן
- א. ד. לוינסטין
- י. סמילנסקי
- צ. ד. פוקס
- א. רזיאל-נאור

- א. דד-הירושלם
- ב. הצעות לסדר-היום.
- ג. המשרד-העל. סאילתום
- ד. לשכת-המנוח. היסקין.
- ה. לשכת-המנוח.
- ו. סאילתום.

א. מס מותרות על מכשירים פדגוגיים:

היו"ר - ש. מרמיק: פותחת את הישיבה.

כתבתי בשם הוועדה, לחבר הכנסת גורי את המכתב הבא: ועדת החינוך שמעה בצער רב על התאונה אשר קרתה לך, ובקשתני לשלוח לך את ברכותיה, ברכות רטואה שלמה ומחירה.

במוחה אני שברכותיך, ברכות חבריך לעבודה תעמודנה לך, ובקרוב חשוב אלינו בכתות מחודשים וחוכל להמשיך בעבודתך אשר אהבת.

הוא ענה לנו את המכתב הבא: הנני מודה מקרב לב על אחולי ההבראה, ואודה לך מאד את חתני הוראה למזכירת הוועדה לשלוח לי את המרטיכלים מישיבות הוועדה, שאין ביכולתי להשתתף בהן, החל מיום התאונה 5.2.51. בדרך זו אוכל לעקוב מרחוק אחרי עבודת הוועדה. הנני מאחל לוועדה עבודה סוריה.

א. ציולינג: הייתי רוצה להכניס תיקון למרטיכל האחרון, כנראה שלא הסברתי את דבר די צורכו. התיקון צוע להחלטה שיש לשחרר מס מותרות או דברי האמנות הנקנים על-ידי מוסדות אמנות מוכרים. אני לא דייקתי ולא אמרתי שהכוונה לדברי אמנות המגיעים לישראל מחוץ-לארץ, במידה שיש עליהם מס מותרות יש לשחררם. דברי אמנות הנוצרים בארץ - ודאי יהיו משוחררים מס מותרות - דבר זה הוא ברור. אינני מחכוון להכביד על האמן, כי בלאו הכי תנאי חייו אינם קלים. מי שיטפל בכך היה ראוי שישים לב לזה.

היו"ר - ש. מרמיק: טניתי לגב. סגנר והזכרתי לה שיש לנסח את החוק, כטי שהחלטנו. קבלתי עתה מסננה שאקרא אותה בטניכט: אני מאשר, בהודעה, את קבלת מכתב כב' הנ"ל.

כבר טניתי לדר: בן-יהודה ולשאר האנשים הנוגעים בדבר במשרדנו, בענין הנ"ל, במכתבי מיום ז' אדר'א' תש"א (13.2.51). הנה כי כן אני עוקבת אחרי הדברית ומשקדלת שהרשימה תוגש לוועדה הווינוך והתרבות בהקדם.

אולם הווינוך והחוק הנ"ל הוא בסמכותו של שר האוצר, יחרוג נסוח חוקי מותרות מסמכותי כיועץ משטתי של משרד החינוך והתרבות. איעץ, על-כן, שהוועדה תנסח משאלה כיצד ברצונה שיחוקן החוק ותעביר משאלה זו אל שר האוצר.

כמוצאת ממכתב זה, היה ראוי שנחליט מסד מה עלינו לעשות.

א. ציולינג: אנחנו איננו מסדרים את עבודתה של נציגות הממשלה. למנינו אין בכלל, משרד החינוך או כל משרד אחר, אלא למנינו ישנה ממשלה, ובמקרה זה - משרד החינוך. איננו מסדרים את עצמנו של המשרדים השונים. כאשר ועדה עוסקת באיזה שהוא ענין שהיא זקוקה ליעוץ משטתי - הוא נתן לה על-ידי נציגות הממשלה, ואין זה מעניין אותנו על-ידי איזה יועץ משטתי ינתן היעוץ הזה.

עתה אנו מבקשים את נלסח החוק הזה. הייתי מבקש שהיו"ר של הוועדה תקבל ממשרד המשטתי, ולא ממשרד האוצר את העזרה המשטתית הדרושה, לגבי אותם הדברים שהחלטנו עליהם. יחכן, שמשרד האוצר יביא את הדבר לכנסת. ואם לאו, נביא אנו את הדבר בתורת תיקון לחוק הקיים.

ד. נצר: היה לנו כבר חקדים בענין הדומה לזה שלמנינו והוא: ביחס למס בוליים ומס טעשועיים. חוקמה ועדה משנה בקטר לכך. נוסח לי, כי אמטר לארץ לוועדה משנה זו גם את הענין שלמנינו.

א. ציזלינג:

שם זוהי ועדת של הכנסת העוסקת
בהכנת החוק לקריאת שניה.

היו"ר - ש. פרסיץ:

אני חושבת שאפשר לקבל את הצעתו
של חבר הכנסת ציזלינג.

גב. סטנר:
מטעם משרד החינוך

דברתי עם מר צחק והוא אמר, כי במילא
בטופו של דבר נאטרך להביא את
הענין לידיעתו של שר האוצר.

ס. אילנית:

אני רוצה להעיר את תשומת לבו של
הגב. סטנר, שאנו, כועדת החינוך
רשאים להציע חוקים הנוגעים במיוחד בתחומי עבודתנו. קיים נוהג
כזה/ שלא רק ועדה, אלא גם חבר בודד או סיעה יכולים לקבל את
עזרתם של היועצים המשפטיים, כדי לתת לענין צורה **תחוקתית** נאה.

אנו דניח עתה בניכוח החלטותינו
את שר האוצר יסכים להביא את הדבר לכנסת - וזו מה טוב, ואם
לאו - יכולה ועדת החינוך להציע את הדבר כתיקון לחוק. **כס הועדה**
אף היא יכולה להיות יזמת של חוקים.

א. אלמליח:

נדמה לי, כי עלינו לסגור לשר החינוך
שיברר ביחד להביא את הדבר לכנסת.

היו"ר - ש. פרסיץ:

דר. בן-יהודה, אנו מדברים עתה
על חוק מס מותרות. אני מבקשתי
את גב. סטנר להכין לנו את הטימו הדברים שיש לשחררם מס מותרות.
גב. סטנר הודיעה לנו עתה, כי ענין חקיקת חוק זה איננו נמצא
במסמכות, אלא במסמכות משרד האוצר. היחה כאן **הפעל** שאנו **נבנה**
למשרד המשפטיים ונבקש את ניסוח חוק זה.

דר. בן-יהודה:

אני מוכן לדבר עם שר החינוך, ואולי
הוא יוכל לדבר עם שר האוצר.

מנהל משרד החינוך
הצעות לטור-היום:
א. ציזלינג:

בחשובה לשאילתה שלי בכנסת, שהיחה
מוטנית לשר החינוך, הוא הודיע
שהוא מסכים לדון אתנו בועדה **במקנה** הארנונה בכטריים **הערבים**.
זוהי חקנה שנחפרסמה מטעם משרד החינוך ואני ערעתי עליה טעמים
אחרות, שר החינוך אמר שהוא נכון לדון עם ועדת החינוך על חקנה
זו.

לכן, אני מבקש להעמיד נושא זה
לדיון בהקדם האפשרי. ובעיקר מאחר שאני יודע, כי בכטריים הערבים
ישנה התמלרות רבה לגבי חוכן חוק זה. אנץ מבקש שנדון במהרה
צנח. אבי חזקב, ואני מקנה לאוכל לסכנע את שר החינוך והוא
יוכל לתקן את המעוות, ולסבנה את סני הדברים לטובת.
אני חוזר ומבקש, כי נדון בענין זה באחת היטיבות הקרובות.

גב. סטנר:
מטעם משרד החינוך

דברתי עם מנהל מחלקת החינוך
הערבי, והוא הודיע לי, כי כל
ענין הארנונה הוא עדיין **בסיזנס**.

א. ציזלינג:

מה ענינו של מנהל מחלקת החינוך
הערבי לכאן. אני חושב שהוא איננו
מבין בשאלה זו. יוכן, והוא מבין בעניני חינוך, אבל לא בטרובלמות
סוציאליות.

דר. בן-יהודה:
מנהל משרד החינוך

למנהל מחלקת החינוך הערבי יכולה להיות
דעה בענין זה, והוא האינסטנציה
הראשונה שאליה אנו מניחים וזו רשימת
ממנה לעשות את כל הדרוש. כאשר אנו כואלים אותו את החינוך הערבי
בסוד, הוא טונה לאנשים המתאימים במשרד ראש הממשלה, שמה ישנה
לשכח מיוחדת המסולח בכך. כן ישנה בתוצר מחלקת מיוחדת המסולח

דר. בן-יהודה:
מנהל משרד החינוך

בשאלות אלו: המנהל הזה הוא המקשר בענייניו מדגויים, אין הוא פועל בעצמו, אנו דורשים ממנו שימציא לנו את חוות דעתו. כל המלמחים ששאלנו אותם אמרו שאפשר לנסוח זאת לשנה אחת. נדמה לי, כי גם מר רמז אמר, כי העניין סודר רק לשנה אחת. זולת, אם הוועדה רוצה לקיים דיון בשאלה זו ואשר לקיימו.

ד. נאר:
אין לי כל התנגדות שדיון בשאלה זו יתקיים בזמן הקרוב ביותר. זולת, נדמה לי, כי יש לנו עניינים דחופים אחרים ועלינו לדון בהם בזמן הקרוב.

היו"ר ש. פרסיץ:
אני חושבת, כי בשבוע הבא נצטרך לדון בשאלת הקציב החינוך. על-כל-סניט רשמתי לפני, כי באותה הישיבות הקרובות נדון בהחלטתו של חבר הכנסת גיזלינג.

דר. בן-יהודה:
מנהל משרד החינוך
גם אם יאשרו את התקציב ל-3 חודשים, הרי לפי המסמכים של החודשים האחרונים לא יתכן שנוכל להמשיך לעבודתנו. גם ל-3 חודשים אלה יש צורך להגדיל את תקציב החינוך.

היו"ר ש. פרסיץ:
ברור, כי נצטרך ליתן את דעתנו על כך.

ענה ישיב דר. בן-יהודה על השאלות.
ג. תשובות על שאלות:
דר. בן-יהודה:
מנהל משרד החינוך

בידי יסון חסרונות לשאלות, וביחוד על מערכת של שאלות שנטאלו בקשר לאנשים הלומדים בחוץ-לארץ. כמעט כל חברי הוועדה שאלו שאלות שונות בקשר לכך. ישנם בידי מסמכים ברורים בקשר לכך ובעוד זמן מועט תצא בוטוח חוברת שתכיל את כל המסמכים האלה.

עד ל-973 שבועיים היו 973 חלמידים הלומדים בחוץ-לארץ, זה בערך מחאים לדברים שנאמרו בכנסת שבחוק-לארץ לומדים כ-1000 איט. מוט 650 חלמידים הלומדים מקצועות שונים קוראים להם "חיוניים" לדוגמא: הנדסה, רפואה, חקלאות, מיט, מכונות מיוחדות, מיכון מיוחד, אויר, מכרות ועוד. שאר החלמידים כ-320 במספר, לומדים מקצועות כלליים יותר, שאינם חיוניים כעלעצמם, אבל אינם נלמדים בארץ.

מכל אלה רק כ-70% מקבלים מטבע זר. אחוז זה הוא ממוצע, כי החלמידים הלומדים מקצועות חיוניים מקבלים מטבע זר באחוז יותר גבוה. ואילו החלמידים מהסוג השני מקבלים מטבע זר בשיעור יותר קטן. יוצא אימא, שהסכום של 300,000 ל"י המוצא לצרכי לימודים בחוץ-לארץ נראה לי כנכון. במל ארצות בעוד שבועיים לערך, חוכלו לקבל חוברת אשר בה יהיו כל הטרמיים האלה. אני לחצתי על האנשים הממונים על כך שימציאו לי את הטרמיים בקשר לכך בטרם שמתרסמת החוברת.

לא כל הלומדים בחוץ-לארץ יצאו בהמלאתנו. ישנו חלק שיצא עוד בתקופת משלת המנדט. זה באו הנח למחלמת השחרור, והיו מוכרחים לחזור ולהמשיך בלימודיהם. עלינו היה רק למלא אחרי ההתחייבות שהיו כלמיאם. על הבקשות ברובן המכריע מחלים האוצר כהבנתו, ואנו למעשה, מעבירים את כל הבקשות לאוצר שיתלוי עליהן, כפי הבנתו. לחלמידים מן הסוג הראשון אנו לעתים קרובות מארמים את החלפתנו, ואילו לחלמידים מן הסוג השני לא היה מקרה שגור מחלים על כך, אלא משאירים לאוצר להחלים על כך בהתאם למצב הממבע.

דר. ברי-הורבה:
מנהל משרד החינוך

אשר למיקוח - אנו נוחנים את המלצתנו רק לאחר שהחלמיד הביא העודה שנתקבל לאוניברסיטה. זהו השלב הראשון של המיקוח, כלומר אנו משגיחים שלא תנוצל הנסיעה לוסקידים אחרים. גם אז נוחן האוצר מטבע זר רק לחצי שנה, ואח יותר ההקצבה נוחנים רק אחרי שאקבלים הודעה חתומה על-ידי האוניברסיטה שהוא ממשיך ללמוד ונמצא ברשימת הלומדים ומבקר באוניברסיטה. אף-על-פי-כן אנו מחמשים דרכים נוספות להגברת המיקוח יש לנו הצעות שונות, כדי לעשות את המיקוח עוד יותר יעיל.

ישנה הצעה שהחלמידים הלומדים בחוץ-לארץ יהיו רשומים בקונסוליות שלנו **בטרדות המצאה**. אנו מנהלים עתה משא-ומתן על כך עם משרד החוץ. על הקונסוליה יהיה להודיע לנו על הסטנדרד של האוניברסיטה, כי לא כל אוניברסיטה נמצאת ברמה איבורית ובינ-לאומית דרושה. הקונסוליה צריכה לאשר לנו שהעודה מתאימה לנו. ישנן הצעות שונות אחרות.

נוסף למיקוח הולכת ומתגבשת אצלנו הצעה שכל אותם החלמידים המקבילים מטבע זר להמשכת לימודיהם, יהיו חייבים לעבוד שנתיים בשרות המדינה. אנו כבר כתבנו על כך לאוצר, ואנו מקוים שנוכל **לפענח את הצורמים** יהיו ודאי כאלה שלא נודקן להם. ההצעה כבר מעובדת, ואנו מחמשים דרך מעשיה לבצעה.

כן נעשית עתה רויזיה על עצם **השטח המקצועי** החינוכיים, אנו באנו בדבריה עם המועצה העליונה לכוח האדם הנמצאת ליד משרד ראש הממשלה, והיא הגוף המוסמך לכך. היא מארגנת את כוח האדם בארץ. יחכן, ויהיה צורך בשינויים ברשימת המקצועות החינוכיים.

חברת הכנסת רזיאל-נאור שאלה את אנו שולחים חלמידים להשתלם במקצועות אמנות, בדרך כלל, איננו שולחים חלמידים להשתלם במקצועות אמנות, אלא רק בודדים שהחסיקו להראות כבר את כשרונם. אבל בחור או בתורה הרואים לנסוע ללמוד אמנות - איננו מאשרים נסיעה זו, רק אם בעלי שמכות מודיעים שאנשיה אלה גילו כבר כשרונות ואומרים עליהם שהם מעונינים השתלמות - רק לאלה אנו נוחנים לצאת את הארץ.

מקצועות חינוכיים הנלמדים בארץ - איננו נוחנים לחלמידים אלה רשות לקבלת דיביזים, טרנט אם כל מוסדות החינוך הגבוה בארץ מודיעים, כי למרות שנתיים לא יוכל החלמיד להתקבל לשם, אזי אנו נוחנים לחלמיד אפילו לנסוע לחוץ-לארץ, גם אם המקצוע נלמד בארץ. **כדי ספק המקצועות בתכניו** הוא מוגבל, ואם אנו מקבלים מהנהלת החינוך אישור, כי למרות עד שנה חש"ג אין להם מקום - אנו חומכים בבקשה כזו שהחלמיד יסע לחוץ-לארץ מיד.

שאל חבר הכנסת ציזלינג מהו הדין לגבי אנשיה הרואים להשתלם במקצועות בודדים - אם האדם הוא בעל מקצוע: רופא, או מהנדס, ורוצה לנסוע לחוץ-לארץ להשתלם - דבר זה אינו עובר את משרדנו. רופאים עוברים דרך משרד הבריאות. מהנדסים-דרך המולקה המדעית. אולם, מקצועות השייכים לנו כמקצועות כגון: מוסיקה או איור - עלינו להחליט אם הוא מעונין השתלמות.

אני אריץ להגיד, כי ענין יציאת חלמידים לחוץ-לארץ קבל במשרד החינוך צורה יעילה ומסודרת. קיימת אצלנו מחלקה מיוחדת לסטודנטים. ישנה כרטיסייה מסודרת של כל החלמידים הנמצאים בחוץ-לארץ ואפשר לעקוב אחרי כל סטודנט בקרוב אנו עומדים להוציא אגרות קשר אתם, כלומר למטר אינטורמאיה לסטודנטים בחוץ-לארץ. אנו יודעים על חלמידים רבים שעמדו אהנו בקטר מחמיד. במחלקה זו מפל מר אברך, ועושה מטפלת **בכך** הגב, הדסה ליטמנוביץ.

ד. בדיקה:
מנהל משרד החינוך

חברת הכנסת אילנית שאלה, מהו הסכום הכולל של דיביזים המוקצב להם, וכיצד הם מתחלקים? - מורים אלה יוסיעו בחוברת שתוך כדי שבועיים תצא לאור.

חבר הכנסת אסף טאל, את התלמידים חוזרים לארץ בגמר לימודיהם? לנו לא ידועים מקרים שנסעו תלמידים לחוץ-לארץ מטעם משרד החינוך, ומנצלים דבר זה, כדי להשאיר שם. מחזור השניים, עדיין לא נחנן לנו את האפשרות להחליט על כך. לנו ידועים מקרים הטובים שהתלמידים גמרו ללמוד וחזרו לארץ. הם סקנו להט את משלוח הכסף, ונחננו את החמיכה לתלמידים אחרים שהיו צריכים לצאת לחוץ-לארץ, **כמו כן** שנקבע מחזור קבוע של כסף העומד לרשותנו.

ה. מרסיו:

בתוך כל השאלות ששאלתי היתה שאלה, מה דינם של התלמידים שבטרם שהם מתקבלים עליהם לעבור בחינוך מסוימות והם אינם יכולים להגיע למקום הבחינות.

ד. בדיקה:
מנהל משרד החינוך

מונים אלינו תלמידים ורוצים ללמוד בבתי-ספר היכוניים בחוץ-לארץ אנו אומרים להם שעליהם ללמוד כאן ולהתכונן בארץ לבחינות הכניסה. היה מקרה ואחד מראשי המגבית בקשר רטוח יצאה לבחורה שחסע לחוץ-לארץ ללמוד, היה לנו מאד לא נעים לסרב, ובכל זאת סרבנו. אולם, אני מוכן לברר את היו מקרים שאנשים היו צריכים לעבור בחינוך בחוץ-לארץ על-מנת להתחיל ללמוד באוניברסיטה, ואם לא נחננו להם רשיון יאיה.

חברת הכנסת אילנית שאלה למסטרית התלמידים הלומדים במסניפים - אני עניתי על כך בטוקעת החינוך.

חברת הכנסת כגן שאלה, כיצד מגדיר את עמדת המורה לאיזה זרם, עדיין אין לנו תקנות ביות לרישור מורים. אינני יודע אם יש לנו צורך בכך, בכל שנה ישנם מקרים שמורים עוברים מזרם לזרם. אולם, יש לנו תקנות כדי למנוע ניצול לרעה בענין זה.

בתוספת עת כל 4 המסקנות יכול כל מורה לעבור לאיזה זרם שירצה, עליו רק להודיע לאיזה זרם הוא עבר. אם הדבר נעשה בחודש האחרון שלטני וחילת הלימודים - צריכה לבוא הסכמת המוסד של אותו זרם שלו היה שייך קודם לכן, אם מורה קבל הצעת עבודה במקום נדה וחוא סרב לעבוד שם, ואחר-כך התברר שפנת לזרם אחר שקבל אותו - דבר זה אסור. מורה הממוטר עליידי משרד החינוך, אגילו מועמים אירי-אולוגיים, אנו מודיעים ל-4 המסקנות על כך. למסקנות יש זמן של שבועיים, כדי לערער על כך, או שתוך תקופה זו יכול מסקת אחר לקבל אותו לעבודה. כניח, שזרם "המזרחי" אינו רוצה לקבל מורה **המזרחי טיפו דתי**, או במשך שבועיים אין איש מערער על כך, ואין מסקת שיקבל אותו לעבודה - אסור לאיזה שהוא זרם לקבלו לעבודה. ברור, כי באמצע העתה אין המורה יכול לעבור מזרם לזרם. אנו שלחנו על כך הודעה לכל מורי בתי-הספר.

ד. ניגוד:

רצייתי לדעת: מה הן התקנות לגבי הוגרי המסינים, כיצד הם מגדירים את עצמם?

ד. בדיקה:
מנהל משרד החינוך

הכנסת השנה הקנה, כי בכל סמינר ביות האחרון של הלימודים, אנו שולחים להם את כל השאלונים הדרושים. עד כה נהגנו לבקש את השאלונים רק לאחר שנכנסו התלמידים לעבודה. והשנה ביות האחרון של הלימודים שלחנו להם את כל השאלונים, והתלמידים ענו על כל המרטיח, וכן לאיזה זרם הם רוצים להשתייך. דבר זה בוצע כבר במסיני **מל הזרם תבללי ביפו**.

דבר ב"י חודרה:
מנהל משרד החינוך

חברת הכנסת כגן, שאלה לגבי הסטודנטים של בית-הספר "בצלאל" = האם הוא נמצא בסיקורנו למקבל חמיכה. עלי לחודרה, כי הסיקור אינו יעיל בבית-הספר זה, ואני גם התריתי על כך במולצת החינוך, אין לנו די יחיעות על בית-הספר זה. הוא יחיד במינו, כי אין הוא נמנה על בית-הספר המקצועיים המכנייים. וכבית-הספר לאמנוה = אין לנו עדיין מומחים למקצועות אלו. בית-הספר זה הוא יחיד באין לנו סיקור יעיל על אמנוה וציור. אנו סתחו כר סיקור יעיל למוסיקה, אבל עדיין אין לנו סיקור על אמנוה **הנצורה**. נדמה לי, כי לא אנועה אם אגיד שבית-הספר זה זקוק לסיקור. אולי, עם הוטעה שאלה זו, יהיה בה משום דחיסה שנחזיל לסטל בו.

אשר לקבלת סטודנטים של מורים בבית-ספר "בצלאל" = הרי חדל בית-הספר להיות מה שהיה לפני כן. מספר המבוגרים הלומדים בו כיום הוא קטן מאד, והם אינם יודעים מה לעשות בהם. החלמידיים הצעירים בני 15 - 14 מקבליים את אוחו הסטודנט שיש לחלמידיים בכל בית-הספר המקצועיים. הם אינם מקבליים סטודנט של מורה, אלה הם אנשי מקצוע. יש גם מקצועות מעשייים. ישנה שט מחלקה שהסמל בן-אבי מלמד בה.

אשר לשאלת חברת הכנסת נצר ביחס לחמיכה לארגוני הנשים = הדבר עוד טרם נודע באיבור, אולם ביום ו' תהיה לנו מגישה עם ארגוניים אלו. ביטוב הקייים יקבלו הארגונים את חמיכתם דרך הרשויות המקומיות, וביטובי העוליים = העבור החמיכה יטר אליהם. ביטובי העוליים אנו מטחתיים בחמיכה של 80% גערך, ביטוב הקייים החמיכה היא יותר קטנה.

כגן שאלה חברת הכנסת נצר לגבי הוחלמות המורים בשיעורים אוניברסיטאיים. עלי לציין, כי מוחתחת עבודה גדולה ועומדת להקבל חכניה לימודים וחובה יותר. השיעורים האוניברסיטאיים הוחדשו עתה בצורה מסודרת של קורסים ל-4 = 3 שנים. לומדיים עם מדעי היהדות בצורה מסודרת מאד עם חכניה לימודים קבועה. לימודים אלו נוחלים למורים סטודנט אקדמי. עדיין לא הוטכט בינינו לבין האוניברסיטה, כיצד לחטב את לינות הלימודים האלה. האוניברסיטה רוצה לחשוב את 3 השנים לשנה אחת. ואנו דורטיים שהקורס יהיה בן 4 שנים וייחטב כשנתיים באוניברסיטה. הקורסים האלה נחניי רק לבעלי השכלה תיכונית ולמורים בתועל. הסתדרות המורים היא טמבעט את הדבר. קיימת ועדה מצומצמת המורכבת ממשרד החינוך, האוניברסיטה והסתדרות המורים, והסתלת בכל **הנצורה** לענין זה. נחנה גם חמיכה מצונו לקיומה של המשחכיים בקורס זה. הדבר עולה לנו כ-1,000 ל"י לשנה. דבר זה הוא חשוב עד למאוד.

אנו עומדיים לטחוח מחלקה לקורס גבוה לגננות-מטקות על הגניה. כגן אנו רוציים לפחוח קורס גבוה להכנת מדריכים לחקלאות, וקורס גבוה להכנת מנהלים לבתי-הספר והשתלמות למנהלים צעירים שכבר נכנסו לעבודה. אנו נחייב את כל המורים הצעירים בהשתלמות. אנו באים בדבריים עם האוניברסיטה בקשר לחכניה הלימודיים, וכאשר יכנת דבר זה לטועל, אנו תלמ עו על כך.

על השאלות האחרות אענה בישיבה הבאה.

מה בקשר לעוזרות לגננות **המסתלקה** במעונות?

הינו"ר ש. סרפופ:

שב/רב

ועדת החינוך
27.2.1951

ג. בית יתומים ירושלים:

הי"ד ש. פרסיץ:
אנו נעבור עתה לשאלת בית-יתומים דיסקין, ונשמע את חוות דעתן של החברות אשר בקרו במוסד. כן, קראנו בעתונים שכאילו כל המשא-ומטן במוסד זה התפורר?

ד"ר בן-יהודה:
מנהל משרד החינוך
אנו מדברים עתה על מתן תוקף חוקי להסכם ולא ידוע לי דבר על כך.

פ. אילנית:
בזמן הביקור במוסד נוכחתי לדעת, כי יהיה צורך בתיקונים יסודיים רבים, כדי לשנות את כל רוח המוסד ואת העבודה הנעשית בו. בראש ובראשונה, רציתי לעסוק על אגירת המוסד - זוהי אגירה שאיננה רגילה לה כלל בארץ ובעיקר בין ילדים, גם בקרב ילדי ירושלים אפשר לראות את חדות החיים, את העליצות והשמחה. קומת הילדים בארץ זקופה, ושם במוסד, חזרנו וראינו בשנית את הילד הגלותי-חסר שמחת החיים.

רושם רצ למדי עושה המוסד מבחינת הנקיון. אני חושבת, כי נפש בריאה יכולה להמצא בגוף בריא, ועל כן יש לטפח את בריאות הגוף, כדי שיהיה מקום לנפש הנריאה היכן לשכון. ברור, כי שאלת הבריאות קשורה בנקיון. כאשר בקרנו במוסד, קשה להבין שטרם נקיון, אינני יודעת אם זהו הנקיון הרגיל השורר במוסד, או שמא לכבודנו נקו באופן מיוחד את המוסד. אולם זה היה רחוק מנקיון. כיוון, שאני סוציאליסטית קיצונית, אני דוגלת באינדיבידואליזם של המגבת ומברשת השניים. אני אמנם. חיה שנים רבות בקומונה, בכל זאת יש לדאוג לכך שלכל ילד תהיה מגבת נרטיית ומברשת שינייה שהשייכת לו בלבד.

ראינו את מקום הרחצה של הילדים - זוהי מקוה שכל הילדים מתרחצים באותם המים. כן, ראינו כיצד חופפים לילדים את גראש - אני סוכרחה לציין, כי המראה השאיר רושם די צובת בלב.

אשר לשאלת הפרטונאל במוסד - זוהי אחת הבעיות הקריטיבאליות של המוסד, יש לבדוק את הפרטונאל העובד ואת הפרטונאל המלמד. יש שם רופא-חובש שהוא אחד הטיפוסים המוזיאליים שבמוסד, אם יש בזה משום פגיעה, אני מוכנה שלא לחזור על שם זה, אולם זה שנים רבות שלא ראינו טיפוס כזה של חובש. הרופא - מבחינת השקפה עולמו, דומה אף הוא למנהלי המוסד.

שאלת הפיקוח הרפואי-ההיגייני היא שאלה חיונית מאוד לגבי כל בית-הספר, וכפרט במוסד זה הוא גם מקום מגוריהם של הילדים. ובנדון זה הובטחה פעולה, הדבר דורש שינוי ראדיקאלי, יש להכניס לשם את שיטות הרפואה המודרניים. כן יש גם במוסד ילדים המרטיבים עדיין, ומשכיבים אותם ללא שעוונות, ילדים אלה הם בני 5-6 שנים.

כאשר באנו לשם עמדה שאלת אוויר לנשימה - כאשר נכנסנו לחדר לא יכולנו לנשום, אמנם, הילדים לא היו בחדרים. אולם עובדי המוסד אינם חושבים כלל על אורו החדרים. אנו נכנסנו לחדרי הלמודים, ושם היו החלונות פתוחים - וזה היה יום קר וגשם ירד, והילדים היו יכולים להצטנן. הם פתחו את החלונות, כיוון שאנו בקשנו זאת בחדרים ששם לא נמצאו הילדים, והם פתחו גם בחדרים ששם למדו הילדים. בדמה לי, כי יש להזהר בכל מלה שאומרים במוסד זה. אני חייבת לציין שכמעט ואיננו רואים מוסד עם אפשרויות כה רבות, עם חדרים כה מרווחים ומחסניים גדולים - וכל זה מנוצל בצורה שאינה מתאימה למבאי המוסד.

אשר למזון - אנשי המוסד אומרים שהילדים מקבלים את כל הדרוש להם. אולם, לדעתי האוכל הוא חד-גווני, מצומצם מאוד וגלותי מאוד, ואינו מתאים לתבאי הארץ שיש בה כל כך הרבה ירקות ופירות. הם, אנשי המוסד, התקשרו עם "ויצ"ו" שתדריך אותם בשאלת הבישול. אמרו לנו, כי ועדת החקירה שמה לב גם לפרט זה. דמות הבנין מאפשרת הרחבה, ובמאמצים קטנים היה יכול להיות המוסד, לאחר המטרדות היפיים ביותר. עד היום אין שם אף שעל אדמה מעובד - הכל מוזנח. האשה העובדת במטבח, או האשה העוסקת בספול הילדים ובנקיונם - אף הן דמויות סוזרות מאוד. זהו מוסד חינוכי וכל עוד לא יהיה פרטונאל מתאים שיקבל את ההדרכה המתאימה ויוכל לספול בילדים - אין לו תקנה. לא תועלנה כל וועדות החקירה, האנשים החיים במוסד הם גם המחנכים וגם העובדים.

פ. אגלנות:

ופרסונל הם אינו יכול להתגבר על העובדה שבזמנו, כאשר הם למדו במוסד, היו התנאים לגמרי שונים, ואין הם רואים את הצורך בתיקונים נוספים. נדמה לי, כי יש לחנך גם את הילדים וגם את העובדים.

משרד החינוך יצטרך לקבל על עצמו לחייב את אותם המורים שישארו במוסד לעבור השתלמות נוספת, כי למורים המלמדים במוסד יש עוד מה ללמוד.

אשר לשפת הלימודים - זה ענין השייך להסכם. רוב הילדים הלומדים במוסד זה הם ספרדים ומדברים באופן טבעי עברית, אבל למעשה, רוצים מנהלי המוסד שידגרו שם אידיש. בקרנו באחד השעורים, וכשהמורה שואל - עונים תמיד במקלה התלמידים המצטיינים. אצל לא התערבנו בשיטת הלימודים, כי אין זה מתפקידנו, אולם גם לזה יש לשים לב.

ראינו שש את הגבאי המסור ביותר את מר ענדא. הוא שיתף פעולה עם הוועדה והשתדל שלא להפריע בעבודתה. אינני יודעת מה יפעל ההסכם, אולם עלינו לזכור, כי שם מתחבטים ילדים רבים. יש להכניס שם שינויים יסודיים ולהרחיב את המוסד. אך כל עוד לא הוכנסו השינויים הדרושים - אין לקבל ילדים נוספים.

דבר מוזר ישנו במוסד זה - כאשר נכנסים למוסד רואים על הקירות כתובות של כל אלה שבדברו ותרמו למען המוסד. **ליד כל מיטת ילדיהלוי הנדבג שלון** והדבר משרה אווירה כבדה מאוד. הסדורים בתיקוני המוסד אינם נעשים כסדרם משום שאנשי המוסד מתאוננים שאין להם מטייק כוחות עבודה, כדי לנקות את כל הבניין. לדעתי, אפשר היה לחנך את הילד לטוב את מיטתו, כלומר עליו ללמוד את ההרגלים הראשונים בציחה - ואין מלמדים אותם דברתם צלו, ואילו היו מלמדים אותם זאת - היה בזה כדי להקל על מנקה המוסד.

כמובן, שאין לדבר במוסד זה, על בלוי זמן בצורה נאה, כגון: שמיעת רדיו, מחקרי ספורט, וכל אותם הדברים היפים שהוועדה המליצה עליהם. ספק אם הילדים יכולים להתפתח באווירה זו. המשגיח - אף הוא דמות משונה מאוד.

אם נבוא עתה לסכם את הביקור - הרי הוא חזק את העובדה שאין להשהות יותר את הבעיה הזו, כי אין לקוות לשכלולים מינימאליים מצד המוסד.

היו"ר ש. פרמיץ:
אני רוצה להוסיף עוד אי-אלו פרטים לדברתי שסברה כאן חברת הכנסת אילנית. אלה הייתי צריכה לבטא את אשר ראיתי במושג אחד, הייתי אומרת שהטיפוטים הם דמויות מ"הדיבוק": כל אחד ואחד מזכיר את מישהו מטיפוטי "הדיבוק". זכורני, ערב אחד, כאשר חזר וזכמנגוב עם הסטודיה שלו מסיבוב בכפרים כדי להתחקות על הדמויות שעליהם לשחק, באו לביתנו ביום ו' בערב והדגימו את הדמויות האלה. הרגה מעין זו היתה לי כאשר יצאתי ממוסד זה, הייתי שבורה ורצוצה.

אני באה משוב יהודי צפוף בעל מסורת מסוימת, אך דברים כאלה עוד לא ראיתי. חברת הכנסת אילנית דברה כאן על החובש, ואני אדבר על האשה-החובשת. בבית החולים שבמוסד שכנו שלשה ילדים חולים. כיוון שנודע להם דבר כואבו, אספו את כל הבחורות שבמוסד שתשטופנה את הרצפות, אך לא הספיקו לגמור עד שבאנו, ואנו נכנסנו בשעת מעשה. את הילדים החולים העבירו והשתכרבו ליד הדלת ושם היתה רוח פרציט חזקה. הילדים היו יכולים לחלות בצורה עוד יותר קשה מטלוליים אלה ומרוח צוננת זו - הן זה משהו איום ונורא.

האשה הממונה על הבגדים אשר הם כה קרועים דבלואים ומלוכלכים - **אנינה** שמה לב לכך, ואינני יודעת אם היא מקפידה על נקיובתם. הילדים הולכים בקפוסות ארוכות, את מצב נקיון הבגדים מתחת לקפוסה אינני יודעת, אולם, כאשר ראיתי כיצד רוחצים את הילדים - ידעתי מה מידת נקיון הבגדים. הילדים מתרחצים בחדר אחד, בחדר הסמוך יושבת אשה המשגיחה על הרחצה, באותו חדר ישנו מין סדין גדול מאוד, אשר בו מתנגבים כל הילדים. ביום ו' יורדים כל הילדים בצומא למקוה - הרי

שב/רב

ועדת החינוך
27.2.1951

היו"ר ש. פרסיק:

לכם מידת הנקיון שם.

חברת הכנסת אילנית שכחה לספר לכם, שאשה אחת מסדרת ל-147 ילדים את הסיטות. שם נמצאים גם כ-20 ילדים שמרטיבים. לשאלתי: מתי הם מחליפים את הסדינים? ענו לי: כאשר הם מלוכלכים - תארו לכם, מתי מחליפים את הלבנים? לא נוכל לספר את כל אשר ראינו, אבל מכל מקום ברור שזהו נזם זהב ביד חזיר. הן אפשר היה להפוך בית זה לאחד המוסדות הברוכים ביותר, והוא נמצא בידים איומות.

הוועדה והוקמה מוסמכת לבצע את החלטותיה, אולם הייתי מציעה להרכיב וועדת נשים על יד משרד הסעד, ואני מוכנה להציג בפני הרב י.מ. לוין נשים מאגודת ישראל, אני מכירה את משפחת ברויאר מפרנקפורט, שעבודתה למען הציונות היתה ברוכה - נשים אלה תוכלנה לעזור להרמת מצב המוסד.

אשר לפיקוח על הלימודים - אני פונה לד"ר בן-יהודה להחיש דבר זה. הייתי בכתה אחת במוסד, "המלמד" התהלך בין השורות והילדים קראו בצווח. התעניינתי אם הילדים באמת יודעים לקרוא או שהם אומרים את התפילה בעל-פה. מתברר, כי הילדים אומרים את התפילה בעל-פה ומשבשים את המלים - הרי לא תתכן שיטת למוד כזאת בטאה ה-20.

גב' סטנר:

העניין הוגש עתה לבית המשפט, ודינו עומד מטעם משרד החינוך להתברר ~~במסגרת~~ בימים הקרובים. בתכנון הושג הסכם בין מר פרלמן ובין חמישה גבאים מבין אנשי המוסד. אינני יודעת אם כל הגבאים יקבלו את ההסכם. אולם, באם לא יתאשר הסכם זה - ידרוש היועץ המשפטי לממשלת ישראל את פיקוח הנוכחים ומינור אחרים במקומם. ברוב, שאחר-כך תוקם גם ועדה פרייטטית.

היו"ר ש. פרסיק:

האם חשבו על מתן פנסיה לעובדי הנוכחים של המוסד?

ד"ר בן-יהודה:

מנהל משרד החינוך

אני שמח למשמע הדברים שהושמעו כאן, כי הם בודאי ימצאו את ההד המתאים. אבל, תארו לכם מה היה המצב לפני שנה וחצי, כאשר עשיתי לראשונה את ביקור הפתע. מצב המוסד שופר מאז ועד עתה, כך מציינים העובדים עצמם. כאשר אני בקרתי במוסד, עוד היה קיים אותו חדר קטן ששם היו כולאים את הילדים. ענין מוסד דיסקין הוא אופייני לאותם המקרים שאנו מתקשים בהם בביצוע החוק. ישנם שטחים רבים שבהם מכביד החוק עלינו ואנו מתחבטים בו קשות. בזמנו היו הם צריכים לתת את התשובה עד יום א'. הרבנים בקשו שהות נוטפת כדי לשאול את מועצת התורה הגדולה, והוחלט, שאם עד שעה מסוימת לא יתקבל עלרעור - יכנס ההסכם לתקפו. כתום התקופה הנדונה נכנס ההסכם לתוקפו. ישנם עדיין גבאים אחדים שלא השתתפו ~~במה שהסכם מנהל המוסד/בנושא~~ להם כמה רבנים. יוכלו מדי פעם בפעם לחזור ~~לצוות~~ היועץ המשפטי ולנו רוצה להיות בסדר כלפי החוק. החלטות ועדת החקירה עדיין אינן מחייבות, ועלינו להעביר את הענין לבית-המשפט. והם יודעים על כך. אנו איננו יכולים לבצע את הדברים הדרושים מפאת המצב החוקי. זה שנה וחצי שאיננו יכולים להתגבר על חבר גבאים זה. אתה, למעשה, נכנס ההסכם לתוקפו, אך יש לתת לו סטאטוס חוקי - דבר זה צריך להמשיך חוד ימים, כך אומר מר פרלמן.

גב' סטנר:

מטעם משרד החינוך
קיימת פקודת החינוך מסנת 1933, זהו המסמך החוקי שיטנו בידינו, מלבד חוק חינוך חובה. בפקודת החינוך מסנת 1933 ישנו סעיף האומר שבתי-ספר המוחזקים על ידי עדות דתיות או ארגונים דתיים - יש להם סטאטוס מיוחד. כן נאמר, שמנהל מחלקת החינוך או סגנו בלבד, רשאים לבוא ולבקר במוסד, אבל אין להם רשות להתערב בעניני הלימודים.

כל ענין ועדת החקירה וועדת הביצוע - זהו מינוי אדמיניסטרטיבי. מוסדות כגון: בית יתומים דיסקין מבוטאים על פקודת ההקדשים. אפשר אולי לדרוש מבית המשפט המחוזי לשנות את הקונסטית-טוציה של המוסד. אולם מוסד דיסקין הוא הקדש - דבר זה סוודר עוד בתקופת

גב' סטנר:

מסלול המנדט, יש לוטר לזכותו ול ד"ר פרנק שהיה פוזיטיבי בכל העניין ונתן להם להביין שלא כדאי להם ללכת לבית-המטפט העליון. אבל ברור, שהדבר טעון הסדר חוקי, שאם לא כן אין לסר פרלמן כל סטאטוס. אם לא נעשה את הדברים באמצעות החוק הם יכולים ללכת לבית-המטפט העליון.

ד"ר בן-יהודה:

מנהל משרד החינוך

אני באמת מתבייש שעדיין לא סודר הדבר. אין אני אילו מטפט, אבל אני יודע שלא קל לסדר עניין זה. לעצם העניין, החלטת ועדת

החקירה היתה שהפיקוח על המוסד יהיה בידי משרד החינוך והמטפל בכל השאלות הנוגעות לענייני חינוך. משרד הבריאות יטפל במוסד זה בכל השאלות הנוגעות לענייני בריאות, ומשרד הסעד יטפל - באשר הדברים, כגון: ענייני טקס תקציב ועוד. כתוצאה מכך היתה צריכה לקום וועדה המורכבת משלושה מוסדות אלו: אשר לשאלת החינוך - צריך היה המוסד להגדיר את עצמו לאיזה שהוא זרם. הם ענו, שהם אינם רוצים להתייך לכל זרם, הם רוצים להיות בלתי זרמיים. בקשתי את אחד המפקחים מטעם "אגודת ישראל" שיפקח על המוסד הזה מטעם משרד החינוך ולא בטעם השרט של "אגודת ישראל". הוא קבל עליו תפקיד זה, המפקח הוא הרב סיני. היום הודיע הרב פרוש שהם לא ירשו שמפקח משרד אגודת ישראל יפקח על המוסד.

מכל מקום מצב הדברים במוסד זה אינו כנורה. אני אמסור את הדברים שמעתי כאן לנוגעים בדבר, ואביע את המזאלה שיש לעשות את כל הצעדים הדרושים, במס החוק, כדי שהביצוע יקבל תוקף חוקי.

ד. נצר:

יסלחו לי באי-כח משרד החינוך, אינני איש מטפט, אך אינני יודעת כיצד יכולה מדינת ישראל לסבול בתוכה, בבירתה, בירושלים שימצאו 150 ילדים כתנאים כה קשים. אנו אחראים לילדינו. יכולנו להתגבר על דברי רבינו וקשים, ואינני מתארת לעצמי אי-אפשר להטדיר את הדבר מן הצד המטפטי, אנו עוסקים בדבר זה כבר שנתיים, עוד מראשית הכנסת. אני מתביישת בפני עצמי שעד כה לא יכולנו לסיים דבר זה.

הייתי מורה בבית ספר מיוחד של הנוער העובד והגיעו אלי ילדים שיצאו מבית יתומים דיסקין. מטפיק היה לי להסתכל בהם על סנת אדע מאין הם באים. ילד בן 15 עוזב את המוסד רמתו האינטלקטואלית והתפתחותו נמוכים, ואינו מסוגל לקלוט דבר. הילדים הם כה מבוהלים ונפחדים וכאשר נוגעים בהם, הם נבהלים. התביינו, עם האוירה השוררת במוסד זה, נדמה לי, שאם יש צורך באיזה שהוא חוק על סנת לבצע את המביעות שלנו כלפי מוסד זה - נעבוד 24 שעות ונכין את הדבר. ייתכן ואפשר להוציא את הילדים מהבית היפה ובה נפתור את השאלה.

בהזדמנות זו אני רוצה להפנות את תשומת לבכם, כי ישנם מוסדות דומים לבית היתומים דיסקין בירושלים, זהו מוסד יתומים לבנות, גם במוסד זה יש לשים קץ לאי-הסדר בצורה חוקית. על כל פנים נדמה לי, כס ועדת החינוך תביע את השאלה כי יש לבצע את הדבר המסירות האפשרית.

א. הכרמלי:

בטוחני שבארכיון החוקים שלנו עוד ימצא חוק יסון, יתכן שתקופת התורכים, שאפסה יהיה לפתור בו את השאלה, ואין צורך בחקיקה נוספת. אם לא ימצא חוק כזה, יתכן ויש צורך בחוק חירום, כי הרי בנפשות רכות אנו עוסקים. אני הייתי מציע שנעביר את דרישתנו זו ליד החינוך, ואלעלותה לאגודת ישראל בלתי-במל ומסלה-סלית. יהיה לקבוע עמדה לכל השאלה הזאת. אני חושב שיטען כל מיני אפשרויות לבצע את השיפורים הדרושים.

בתקופת מסלול המנדט, כאשר דובר על חלוקת ארץ ישראל, מספרו מנהלי המוסד ורשמהו כהקדט מוטלימי. כיון, שהעניין אינו טובל דיחוי, איש לבקש את שר החינוך שיטדיר את הדבר בין אם על ידי חוקים עתיקים, או על ידי חקיקת חוקי חירום לגבי איזור פרוע זה, אם יש צורך בחוקים - יש לעבדם ולהביאם תוך תבוע ימים לכנסת, נדמה לי שדבר זה יתקבל על דעת כוללנו.

טב/רב

א. ציזלינג:

אני מטיל את סלוא האחריות על השלטון, ולא על מחנכי בית-היתומים דיטקין, כי אין להם קנה מידה נכון למצפונם. אינני מתכוון לפגוע בזכותם הדתית של מנהלי המוסד, אולם אם הדבר מנוצל לרעה - יש לסנותו. אינני מכיר את מנהלי המוסד, אך אני סובכנע שמאחורי כל דרישותיהם של הגבאים ישנה "קופה של טרצים", והם אינם רוצים להסתלק מהמוסד שטוט שהם מקבלים כל סיגי תמיכות מחוץ-לארץ. את התמיכות אפשר להפטיק באותו רגע שטוגרים את המוסד, אינני מקבל כל הטבר המשטי, אינני עורך דין, אבל תפקידם של היועצים המשפטיים הוא לא להכביד, כי אם למצוא את הדרך לבצע את הדבר. אני חושב שיטונן דבכיים משפטיים מטפיקות ואפשר להחזיק במוסד זה גם על יסוד של חוקי בריאות, כלומר, ישנם דברים מסוימים שחוקי הבריאות אוטריי אותם, אפשר להחזיק במוסד זה על יסוד חוקי בטחון מסוימים, אם יהיה צורך לחוקים נוטאים, אורגא, יביאו אותם ויניחו על השולחן, אינני חושב שימצא מישהו שיתקומם להם. על כל עניינים אין להשתות את הדבר, מי אנו מתבקשים בחיי הילדים, והם אינם יכולים להתבונן.

נדמה לי, כי אפשר היה לארגן את הילדים שידרשו את הטביע להם, כאשר היה ענין התיאטרון הקאמרי - הונח על השולחן החוק הדרוש, אם כי הענין עוד טרם נגמר. האם היועץ המשפטי אינו יכול להביח על השולחן חוק הקטור ולו רק במוסד דיטקין בלבד שיאשר לנו ליטול את המוסד לידינו - חוק זה יהיה לכבוד למדינת ישראל. ואשר לתרומות מחוץ-לארץ - אין לנו צורך בתרומות אלו.

בזמנו היה לי ענין עם בית יתומים דיטקין, עוד בתקופת מטטלת המנדט, כאשר הייתי מזכיר סועצא פועלי ירושלים, אותה טעה התעללו במוסד זה, בעובדים, אני חבנתי עליהם. נקראתי אז לטטורס וחברו בי, אולם אני טעלתי בכח השפחה הציבורית ואיט לא יכול היה לעצור בעדי.

אני מטיל את כל תחריות עליהם, על משרד החינוך, אם שר החינוך, או משרד החינוך לא יביאו חוק המטדיה את הענין - אנו נאטיים מתכט בהתקרות.

בני סטנר:

אשר למוסד דיטקין - אמנם, יכולה גולסנההמת המוסד, אולם אין זה פותר את הבעיה של 160 ילדים, מפני שאין לנו די מוסדות שיקלטו את הילדים האלה. נוטף לכך אנו טותמיט את כל מקורות ההכנסה שיש למוסד זה, קל יותר להרוס מאשר להטדיר את הדבר בדרך של טלום.

אשר למצב הצוכחי - הענין נמשך זמן רב, ואינני רוצה להרחיב את הדבור על כך. אולם עתה נתון הענין בפני בית-המשפט, ישנם כל הטיכויים שהדבר יסודר. אנו טבלנו עד כה, באפשר עתה לבית המשפט להטדיר את הענין בצורה החוקית הדרושה.

אשר להצעת חוק בקטר למוסד זה - הצעתי זאת מכבר, אולם, אני טציעה טנהה את הענין עוד יטיט טפורים, ואני מקוה טבית המשפט יגמור את הדבר.

הי"ר ט. פרטיץ:

אני רוצה לטכט את הויכוח: אנו טבקטיט את משרד החינוך, לעטות את כל הטאטציט, כדי לקעטי ולזרו את גמר המשפט תוך ימיט מטפד. נוטף לכך, יש להכין כבר עתה חוק טיוחד בקטר למוסד דיטקין בלבד ולפרטמו. אני מביחה שחוק זה לא יזיק לנו וטוב יהיה אם הוא יימצא בתיקנו. אין זה חשוב, כלל בהתאט לאיזה חוק עתיק יובא החוק לפנינו, אולם, תראו מה גדולה תהיה הספעטו על כל המוסדות האחרים הנחונים בטצב דוטפה לזה.

מ ח ל י ט י ט:

לקבל את הצעת חברת הכנסת פרטיץ.

פעולות לשכת הנוער:

ד"ר בן-גוריון:
מנהל משרד החינוך

פעולות משרד החינוך הן רבות, ועוד מימי הועד הלאומי בהגה מחלקת החינוך לספל בנוער בפעולת הפנאי שלו. על עצם חשיבות העניין אינני רוצה להרחיב את הדיבור. חברי ועדת החינוך מאוחדים בדעה שאין המורה יוצא ידי חובתו בפעולת ההוראה שלו, הוא חייב להטקיע שעות, טאקטיים ומחשבה בפלדיום גם בפעולת מחוץ לפעולת ההוראה. זו היתה דעתו מאז ומתמיד, וזוהי הדעה השוררת עתה, ומורה איננו מתמסר בפעולת הפנאי שלו לנוער - איננו מטלא את תפקידו כרואי. יש הכרח בארץ לארגן את הנוער ולתת לו מוזן מחוץ לפעולת הלימודים, מטום ירוב הנוער הוא זעירות שונות ומאוצות שונות, וזוהי חיי החברה של הנוער שלנו בארץ הוא ספוח מאוד.

אצלנו מסודרים הלימודים בהמשך אחד והתלמידים לומדים רק עד שעה 14.00. בארצות רבות קיימת ייסה של בני המטכיים, ואם גם קיימת רק המסך אחד הרלי אין הוא מתחיל בשעה כה מוקדמת כפי שנהוג אצלנו, אלא הלימודים מתחילים בשעה מאוחרת יותר ונמשכים עד שעה 15.30 - 16.00. שעות אלו כוללות גם את חיי החברה - דבר זה נהוג בארצות הברית. אצלנו נמשכים הלימודים עד שעה 14.00, ועתה כאשר יש לנו ימי מספרות לומדים הילדים רק עד שעה 13.00, והילד נתון ברובו של היום לעצמו. עלינו לנוא ולארגן את שעות הפנאי של הילד - דבר זה שימש קו בעבודת לשכת הנוער.

בתחילה הקימה לשכת הנוער מועדונים, ועתה הרחבנו את המוסד והקימנו את המועדון התלמידי, כלומר הקמת חברה נוער שתקיף את כל התלמידים. החברות בין מועדון לבין "בית התלמיד" הוא גדול במובן הארגוני, המועדונים - היו החברות התלמידים מוגבלת וילדים סטודיטים היו בונים אחר הצהריים לחיות את חיי המועדונים. "בית-התלמיד" - איננו שייך לקבוצה זו או אחרת, אלה הן פעולות שבית-הספר שארגן לכל תלמידים בית-הספר. אין זו חובה לבקר בבית-התלמיד, אין אנו רוצים, ואיננו מעניינים את הילדים שאינם מבקרים שם. "בית התלמיד" מעטיק את הילדים ככל שעות היום - דבר זה דורש תקציב גדול למדי. כאשר התקציב מכוון למועדונים - הוא אינו כה גדול מטום שהוא מקיף רק קבוצה ידועה של ילדים, אבל בתי-התלמיד מקיפים את כל התלמידים, ולכן התקציב הוא גדול יותר. ישנם סקומות רבים הרואים חשיבות גדולה בבתי-התלמיד אלד.

בשנת תש"י כבר היו לנו "בתי-תלמיד" ב-26 סקומות, ככל ארבעת הזרמים, אנו סתמתיים בהחזקתם כ-33%-126 מן ההוצאות. התכנסת באה מהקצבות של הרשויות המקומיות, ביחוד ארגוני הנשים. סתמתיים בכך. עתה אנו מרחיבים את פעולות המועדונים. בשנת תש"י היו לנו 50 מועדונים לילדים, בישוב הקיים וגם לעולים חדשים. התקציב הכולל הקיף 36 אלף לירות. אנו מוצאים - 9,000 ל"י, וארגוני הנשים הוציאו - 17,000 ל"י, וכן סתמתיים בכך הרשויות המקומיות. יוצא איפוא שב-9,000 ל"י שלנו הפעלנו עוד 26 אלף ל"י על ידי סקומות אחרים. לדעתי, זוהי הדרך שאריך ללכת בה. בייכונים העולים אנו סתמתיים ב-50% מההוצאות, וכן סתמתיים בכך ארגוני הנשים. בייכונים העולים, הארגון הפעיל ביותר - הוא ארגון אמהות עובדות.

אנו מקצבים - 2,000 ל"י כדי להתחיל בפעולה במעבדות, אשר מבוצעת על ידי לשכות מקומיות של המשרד המעדי. אני טיחם חשיבות רבה לעניין חיי החברה של בית-הספר. אני נבדיל את המפנים מטבח לשנה ונגביר את הפעולה הזאת.

מן קיימת עניין מברתי מטקטי של גורגתיים. דבר זה התחיל על ידי פעולות "הלכה" שהעבירה אלינו את כל המפעל הזה. "חוסת" מקציבה לכך - 22,000 ל"י חובה וגם בשעה הבאה. קיימים 17 מברתי מטקטיים, ומועדונים אחדים אלה מתוחים בעיקר בעזרת הקיץ. אנו התחייבנו לא רק לסמור על המברתיים הקיימים, אלא להרחיבם. אנו מקציבים לכך - 5,000 ל"י בשנה לפיתוח מברתי המטקטיים ואנו רוצים בהם חשיבות רבה בעבודה הספורטיבית.

ללשכת הנוער ישנו טעיף נוסף: קיימות ומחנות קיץ, פעולה זו געיית בעיקר על ידי משרד המעדי. אנו מסמלים בפעולה זו מבחינת החלופה, והפיקוח הארגוני. קיימים חילוקי דעות בינינו לבין

ד"ר בן-יהודה:

בשטח זה

מסדר הסעד / אנו מארגנים את העבודה החינוכית בקיסנות, ומוציאים כספים רבים על פעולות הדרכה וקורסים למדריכים. בשנת תש"י הוצאנו - 10,000 ל"י בערך; כ - 4,500 ל"י - לצידוד, ו - 5,000 ל"י לפיקוח והדרכה, כלומר רק מסדר החינוך מוציא - 10,000 ל"י. בשנת תש"י היו לנו קרוב ל-70 קיסנות ובהן 15 אלף ילדים, מתוכם 5,000 בילדים עולים ובמחנות. היתה קיסנה אחת בבית-ליד שהיתה מטוירת עד מאוד, היו שם גם מדריכים טובים. וילדים במחנה זה היתה קורת רוח רבה.

לשכת הנוער מטפלת גם בארגוני נוער, לפי טעם רק בארגון הצופים שעבר לחסותו של מסדר החינוך עוד לפני שנים אחדות ואנו אחראים להם. בשנה זו קיצצנו את התחשבותנו להם והעמדנו אותה על טו"ל של - 2,500 ל"י, בשנה הבאה אנו נגדיל את התחשבותנו עד לטו"ל של - 4,500 ל"י. אגף החינוך הודיע לכל ארגוני הנוער שהוא מוכן לתת להם חסות. בכוננתנו לסטל בכל אותם הארגונים המחנכים לציונות ולהגשמת הציונות. עומדים מתנו בקטר "התנועה הטאוחדת", "בני-עקיבא" זה ארגון של נוער של "אגודת ישראל", אנו נותנים הקצבה מטריוטת, ואיבנו מתעוררים במטרה החינוכית או המפלגתית, אנו רק דורשים קטר לארגון הצד החינוכי. אגף החינוך איבנו בותן הוראות לפעולה בתוך הארגונים. ליד הגוף העצמאי של התנועה יש להקים גוף טבביל לו באגף החינוך. הגוף הזה מוקם טאוחדת אותה תנועה ומגביל להנהגה העליונה הדנה בצרכי התנועה. בין אגף החינוך לבין הנהגת התנועה קיים סיחוף מעולה, ואיבנו מגלים התנגדות לדרכי התנועה. החשש של הנערדים הוא שלא תחיה טגיעה בעצמאותם של התנועה. לחשש זה אין כל יסוד מיון טילו טרכז של התנועה הנבחר על ידי הגופים של התנועה עצמה. לסטל, בתנועת הצופים קיימת מחלקת אוהדי הצופים, באגף החינוך, זוהי הנהגה הראשית, וכן קיימת וועדה טריטטית של התנועה. לשנה קונסטטוטוציה ממחלקת החינוך קבעה אותה עוד לפני שנים אחדות. אנו מומכים מאוד בהרחבת הקטר בין אגף החינוך לבין ארגוני הנוער.

קיים ענין אכטגיות נוער - סעיף זה הוא חשוב, והוא נראה לנו בעל חשיבות מסדרגה ראשונה. הילדים מטילים בארץ ויש והם נוטלים למעמסה על המשקים, כי עליהם לבקש להם מקור לינה טט. כל עוד היתה הארץ קטנה היתה הדבר געש גם לילדים וגם למשקים. אולם, עתה קשה להכביר על המשקים, ועל כן התחלנו לכבד על הקטת אכטגיות נוער מטוירות. עתה אנו מציעים להקציב - 15,000 ל"י לדבר זה. בשנת תש"י הוצאנו - 2,000 ל"י למעשה, קיימת רק אכטגיות נוער אחת הנמצאת בטרטנו, זוהי האכטגיה בכטר-ויתקין. עתה ישנה הצעה לחקים בעין-חרוד ליד הסעיף, באוהל טל חנקין, אכטגיות נוער, כן ישנה הצעה לחקים בעין גב - אכטגיות על טמו של נועם ברוסמן, בירושלים, אשתו של טסימן ווייס רוצה לחקים אכטגיות נוער ליד קבר הרצל. ישנה הצעה לחקים אכטגיות נוער בכטר-טבע, בעין-הטופט כבד הוקם מוסד כזה על טמו של טנאם ברגמן, כן רוצים לחקים בחולדה היסנה אכטגיות, ישנן עוד הצעות רבות בקטר לכך. מכל מקום ברור לנו, שאנו רוצים לחקים דעת של אכטגיות נוער טלכטו את כל הארץ. אכטגיות אלו ישטמו למחנות עבודה ולכינוסים. ישנה פעילות רבה בשטח זה ואנו מקוה טבובל להחחיב את הסעיף הזה.

העבודה מתרחבת ואנו רוצים להעביר את הענין לרשויות המקומיות, אנו רוצים לטתוח לפיות נוער בכל הארץ, על ידי חרטויות מקומיות כטט טקיסמות ליכות טעו ליד כל רשות מקומית. מובן טחן תחיינת תחת השפענתו והגחתנו החינוכית, יש לנו מדריכים לסלאת-ליד למחנות, לפוזיקה, אגטי טקצוע אלה מטעילים את הטועדדים, עתה אנו טחפטים אדם טיוכל לעזור לנו בחדרכת קרודי עם, נעזית גם פעולת התלמות לטורדים. קיימים קורסים מטריוטים לתלטידי בית-המדרש לטורדים חתמחים בחדרכת. כן קיים הדבר בגית-המדרש של זרט העובדים. קיימים קורסים בטלח בתל-אביב והטביבה ובחטיפה. בקורס לקרודי עם, בשנת תש"י חתמטו כ-400 איש, וכולט עובדי לשכת הנוער. כן יש לנו מדריכים טקצועיים לפוזיקה ובטחית אחרים,

בתל-אביב קיים טפון טיוחד המוציא מדריכים טהוטלמים, אט אטטר טך לומר, אנו נותנים להם תעודה, טפון זה חוקט על די טבביל זרטיים בטטותף, ואנו טטתמטים בתקציבו, גם לעזרות תל-אביב יש טפון כזה ואף בו אנו טטתמטים בחלק מן ההוצאות, קודם לכן חתמטפה גם האוביטרטטה וגם מוסד טולד בתקציבים אלו. אולם, עתה נופלות דוב חתוצאות על מסדר החינוך. הטפון הוציא כבר 2-3 מחזורים. ישנן טלח טפקחים לפפון זה מחזרם.

ועדת החינוך
27.2.1951

טב/רב

ד"ר בן-יהודה:

הכללי, העובדים והמזרחי.

בלשכת הנוער עובדים מנהל הלשכה, סגנו, ונוסף לכך ישנם שני מפקחים, וזוהי - מיוחדת למגרש הסוקלים, זלטה מדריכים קבועים, ליד לשכת הנוער ישנה וועדה בת 4 חברים הדנה בכל האלות ופעולות לשכת הנוער בתכניות העבודה ובפתיחת מוסדות חדשים, אם כי ישנם קטנים תקציביים רבים. אחת מחברות ועדה זו היא הגב' חסדהאסיאן. שש פעולתה של לשכת הנוער הוא מצוטצו מאוד למרות שהפעולה מרחבת. אילו היה לנו תקציב, והיתה לנו מעזה, הייתי תומך בהרחבת התקציב. אולם, בבוא תקופת הקיצוצים, יהיה זה אחד הטעמים שיקצו בו, כי גם שר החינוך עצמו עומד בעיקר על ענין חוק חינוך חובה. אולם, אני טמח, כי גם בתקציב הקיים הרחבנו את הפעולה בכיוון הרצוי.

הי"ד ש. פרסיץ:

בטרם בחליף דברים על הצעה זו הייתי רוצה לבקש, שלקראת התקציב שאנו עתידים לדון בו בכנסת, היה רצוי שנשמע עוד אי-אלו הרצאות על שטחי פעולתו של משרד החינוך שעדיין לא ידועים לנו. עלינו לשמוע הרצאות: על ילדים דפקטיביים, על החינוך החקלאי והחינוך המקצועי. הייתי מבקש מד"ר בן-יהודה לקבוע לנו את הנואמים להרצאות אלו.

ד"ר בן-יהודה:

מנהל משרד החינוך
ההרצאה הנבאה תהיה על חינוך לילדים דפקטיביים, ההרצאה השניה על הקניית הלשון בקרב העולים החדשים. זהו הסדר שמר רמז

בקט ללכת לפיו.

א. שאילתות

א. ציולינג:

בישיבה זו טרם אאלנו את האילתות שלנו. על כן הייתי מבקש לקבל תשובה על דרך קבלת הסורים לבתי-ספר של נערים עבריים של עיריית תל-אביב. אני מבקש לדעת מי מקבל את הסורים, בטום שאני יודע שקצת סדר מסוים הנהוג בקבלת סורים, הדבר נעשה על ידי הפרזה מסויימת. נוסף לכך ההרשמה לבתי-ספר אלה היתה שלא כסדרה, והעירייה ממשיכה לצאת את עצמה שכבעל יחיד לענין זה ונוהבת שלא בהתאם לחוק. אני מבקש לקבל תשובה לכל הדברים האלה.

פ. אילנית:

קראתי אתלטידי בתי-הספר הגבוהים מתאוננים וסקנה להם לקבל עתונות וספרות מדעית. הייתי רוצה לדעת מה הם הטכונים המוקצבים לכך, כי אין נותנים להביא ספרים ועתונות מחוץ-לארץ מטאת המחזור בדביזים ועל ידי כך מופרעת העבודה המדעית.

הישיבה נבעלה בשעה 13.40.